

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

לח.

עין משפט נר מצוה

פח א מיי פ"ח מהל' עירובין הלכה ה סמג ע"ש א טושי"ט א"ח כ"י מ"ו סע"ף א: פ"ח ב ג מיי"ש שם הלכה ח ט טושי"ט שם סע"ף ז:

ד [מיי"ש פ"ח מהל' עירובין הל' א טושי"ט א"ח ס"י מ"ן:]

רבינו הגנאל

אינן מודה כו'. ופשוטה היא. מתני' ר' אליעזר אומר יום טוב הסמוך ליום שבת בין מלפניה בין מאחריה מערב שני עירובין ואומר כו'. חז"א אמרו לו לר' אליעזר אין אתה מודה שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון לצפון וחציו לדרום כך מערבין לשני ימים יום אחד לצפון ויום אחד לדרום. אמר להם יום אחד חציו קדושת היא (ויאפשר) ויא' אפשר להלוקי. הכא בשני ימים שתי קדושות הן. אמרו לו אי אתה מודה שאין מערבין לתחילה מיום טוב לשבת. אמר להן אבל. והא לאו קדושה אחת הן. א' להם התם משום הכנה שאין יום טוב מכין לשבת. אמר להם ר' אליעזר אי אתם מודים שאם עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני נאכל כו'. ומפורש בפ' מי שהוציאוהו גרים, הדין מי שבא בדרך והיה מכיר אילן או גדר כו', ואמרין בבמרא זהו שאמרו העני מערב ברגליו ולא יצא עשיר חוץ לעיר ויאמר שביתתו במקומו לפי שלא התירו לערב ברגליו [אלא] למי שבא בדרך והשכה לו דברי רי"מ. ר' יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר כו'. ת"ר עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני. נאכל עירובו (ה) [ב]ראשון [אין] יוצא עליו בשני דברי ר' ר' יהוד' או

מתני' מערב אדם שני עירובין. אם היה רצין יום ראשון לילך לכאן ויום שני לילך לכאן יכול לערב למורה ולמערב ערב יו"ט (ה) הראשון: ואומר עירובין. של מורה יקנה לי היום לזרוך מחר ועירובין של מערב יקנה לי צדן השמשות למחר לזרוך יום שני דקסבר רבי אליעזר שבת ויו"ט לאו כחד יומא אריכא נינהו אלא שתי קדושות ולכל חד יומא אית ליה חדא שבימה וכלל חדא מיקניא ליה שבימה לאיזה זד שירכא וביה"ש דקמא לדידיה הוא דקני ולא ליום ז': עירובין בראשון ובשני כדני עירי כו'. כלומר ואם לא היה רוצה לילך אלא בחד מן הצדדים ציוס בראשון ובשני אין רצין לזו מתחמתו לא לכאן ולא לכאן ואינו רוצה להפסיד ללא אלפים של תחומו מכאן ולא אלפים של תחומו מכאן יערב עירוב אחד ויאמר עירובין זה יקנה לי לזרוך מחר ובשני הריני כבני עירי שלא עירבו או אם היה רצין לילך בשני ולא בראשון יאמר עירובין זה יקנה לי ביה"ש של מחר ובראשון זההי כבני עירי: או מערב לרוח אחת. לזרוך שני עירי: או אינו מערב כל עיקר. אפילו לזד אחד להיות בחד מן הימים כבני עירי: או מערב לז' ימים. ובגמרא פריך היינו לרוח אחת: מוליכו. השליח: בראשון. ערב יו"ט שלפני השבת: ומחשך עליו. עד שיקנה העירוב: ונטול וצא לו. שמה יאכל ושוב אין לו עירוב בשני כדקתני נאכל עירובו בראשון וכו' וחזרו ומוליכו בשני כו': משפסד בהניכוסו. כלומר קנה לו הליכה ליום מחר: ומשפסד בעירובו. שאוכלו. וציו"ט אחר שבת דלא אפשר בהכי מוליכו בראשון וחזרו והולך שם בשני לראות אם קיים עירובין ומחשך עליו ואם רצה יאכלנו אחרי כן: מודים אדם לי שהן ז' קדושות. דקאמריתו אין עירוב לשני דאי קדושה אחת ה"ל כחד יומא אריכא ויקנה צין השמשות של ראשון לשניהן וכיון דשתי קדושות הן יכול לערב נמי לז' רוחות: גב' לרוח אחת. דקתני מניי: מאי ניהו. פשיטא דלשני ימים קאמר בניחותא: ולשני הימים. דקתני: מאי ניהו. פשיטא דלרוח אחת קאמר וא"כ תרתי למה לי היינו קמייתא: אי אדם מודה. ציוס אחד דמערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר לז' ימים נמי או מערב כמו ליום אחד או אינו מערב כל עיקר: אכל. אמת כמו אכל שרה ומתרגם קושטא (בראשית י: ז) שאם עירב ברגליו. שלא היה לו פת לשגר ע"י שליח ולערב והלך הוא בעצמו וישב לסוף אלפים מנה עד שקדם עליו היום וקנה שבימה וחזר וזן צדיו: מערב ברגליו בשני. רצין לערב ברגליו אף בשני ואינו יכול לזאת בשני חוץ לתחום ע"י קנייה הראשונה: או אם נאכל עירובו. המערב צפת ונאכל עירובו ציוס ראשון לאחר שקנה העירוב אי אתם מודים לי שאינו יוצא עליו בשני ע"י אותה קנייה: הא לאוי. ר' אליעזר קמהדר לה וקאמר ודאי אף לדברים ז' קדושות הן. ולא גרסינן לאוי אפנויי מופני דאינו דורש לא פסוק ולא ג"ש דכבולי הש"ס הן תרגום של לאוי: ורצנו מפסוקא לפה. צבצב א"ש אי קדושה אחת נינהו אי שתי קדושות: ועבדי הכא לחומרא. דאין יכול לערב לשני רוחות דלמא חדא קדושה היא: והכא לחומרא. דאי נאכל בראשון דאין עירוב לשני דלמא ז' קדושות הן: אי אדם מודה שאין מערבין בפינה מיו"ט לשבת. אם לא עירב צין השמשות של ערב יו"ט והולך לזאת בשבת אי אתה מודה שאינו יכול לערב מיו"ט לשבת אלא קדושה אחת היא והרי הוא כיום אחד שאינו יכול לערב בחצי היום אם לא עירב צין השמשות: משום הכנה. שמכין מיו"ט לשבת ולא משום טעמא דחד יומא הוא: אין יוצא עליו בשני. והרי הוא כבני עירי דודאי שתי קדושות הן ואין עליו חשש ספק: הרי

אי אתה מודה שמא יבקע הנוד. מימה להנהו דמפרשי טעמייהו משום דאין צרידה או משום ראשית כו' כיון דקתני קיפא אי אתה מודה שמא יבקע הנוד מנא להו דלא הוה טעמא מש"ה וי"ל לידע הש"ס שאין זה עיקר טעם ואע"פ שהן עלמין לא היו חושבים זה הטעם עיקר מ"מ היו שואלין אותו לדעת מה ישיב וענינו זה יש צובחים (דף עז:)

גבי איברים תמימים שנתערבו בצבירים בעלי מומין דרבי אליעזר אומר יקרב ורואה אני את בשר של צעל מוס כאלו הן עלים ואין זה עיקר טעמו דבגרבצ רובע מודה רבי אליעזר וטעם צעל מוס משום דכתיב מוס צם לא ירצו הא על ידי מערבות ירצו ור' אליעזר דקאמר רואה אני כאלו הן עלים הוא שאל לחכמים למה לא יכשירו מאמות טעם אע"פ שהוא צעלמו לא היה חושש לאותו טעם וכהנה רבות זש"ס ט: אמרו לו אב"ל. לא לגמרי מודו לו לר' אליעזר דלר' אליעזר הוי כבני עירו ולרצנן כיון דמספקא לכו הוי כחמנר כגמל:

ורבי אליעזר התם משום הכנה. וא"ת ולמה לי טעמא משום הכנה תיפוק לי' דאסור למיקני שבימה בשבת פ"י ציו"ט כיון דציו"ט אסור לזאת חוץ לתחום כדאמרן פרק ז' דצ"ה (דף י"ז). דאין מניחין עירובין תחומין ציו"ט לחצרו ואע"ג דהתם לא שייך ציה הכנה דהא נולדה הם מותרת בזה ואורי' דאקטריך לטעמא דהכנה משום דמאן דשרי התם למיקני שבימה בשבת א"נ משום דרצנן הקשו לר' אליעזר גס מעירובי חצירות ולכך רצין לתרץ משום הכנה דעד דהכנה נמי שייך בעירובי חצירות דהא רב פוסק בשמעמין ציה אליעזר דשמי קדושות הן ורב צב"ה פסיק צריש פרק ז' דצ"ה (דף י"ז): דהלכה כת"ק דאמר יו"ט שחל להיות בע"ש אין מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי חצירות וכיון דשתי קדושות הן אמאי אין מערבין ע"כ משום הכנה ומימה התם דקאמר רבי מערבין עירובי חצירות אכל לא עירובי תחומין מ"ט דמדשרי עירובי חצירות משמע דלית ליה הכנה וא"כ למה אין מערבין עירובי תחומין ולמאן דאסור למיקני שבימה בשבת יחיא אכל למאן דשרי קשה ושמה י"ל דבהכי פליגי רבי ורצנן דרבי סבר לא שייך איסור הכנה בעירובי חצירות כיון דציוס טוב שרי להוציא מחצר לחצר: משום הכנה. איסור הכנה דאורייתא היא כדלפינן לקמן בשמעמין ומה שאופין מיו"ט לשבת משום עירובי תבשילין מפרש רבה בפרק אלו עוברין (פסחים דף טו: ז) משום הואיל ומקלעי ליה אורחין וא"ת והיכי צבי באלו עוברין (סג) למימר דר' אליעזר לית ליה הואיל א"כ לדידיה איך אופין מיו"ט לשבת הא אית ליה איסור הכנה הכא בשמעמין וי"ל דהיא"ל דאלו עוברין סבר דאסור למיקני שבימה בשבת ואז לא יריבין לטעמא דהכנה דרפי' ועירובי חצירות נמי סבר דהיא"ל דאלו עוברין דמערבין לר' אליעזר מיו"ט לשבת כיון דלית ליה הכנה וא"ת הא אכתי מוכח צפ"ק דצ"ה (דף י"ז). דלית ליה לר' אליעזר הכנה גבי ציה שנוגדה בשבת דקאמר רבי אליעזר עדיין היא מחלוקת זש"ס אומרים מיאכל ציו"ט וצ"ה אומרים לא תיאכל וי"ל דרבי אליעזר סבר כזש"ס ט דשמותי הוא ועוד דתניא צפ"ק דצ"ה (סג) דר' אליעזר אומר תיאכל היא ואמה וריצ"ה אומר דלא שייך הכנה בפינה וצ"שול דאין זה אלא תיקון צעלמו שמתקן המאכל ולא שייך הכנה אלא לענין ציה ועירוב שהוא דבר חדש: אמר

אי אתה מודה שמא יבקע הנוד ונמצא שותה טבלים למפרע אמר להן לבישיבקע: מתני' רבי אליעזר אומר יו"ט הסמוך לשבת בין מלפניה ובין מלאחריה מערב אדם שני עירובין ואומר עירובין ב' בראשון למורה ובשני למערב בראשון למערב ובשני למורה עירובי כבני עירי מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר או מערב לשני ימים או אינו מערב כל עיקר ט בציצד יעשה מוליכו בראשון ומחשך עליו ונטולו ובא לו בשני מחשך עליו ואוכלו ובא לו ונמצא משתכר בהליכתו ומשתכר בעירובו נאכל בראשון עירובו לראשון ואין עירובו לשני אמר א (להן) ר' אליעזר מודים אתם לי שהן שתי קדושות: גב' לרוח אחת מאי ניהו לשני ימים לשני ימים מאי ניהו לרוח אחת היינו קמייתא הכי קאמרי ליה רבנן לר' אליעזר אי אתה מודה ד שאין מערבין לרוח אחד חציו לצפון וחציו לדרום אמר להן אבל כשם שאין מערבין ליום אחד חציו לדרום וחציו לצפון כך אין מערבין לשני ימים יום אחד למורה ויום אחד למערב ור"א התם קדושה אחת הכא ב' קדושות אמר להן ר"א אי אתם מודים שאם עירב ברגליו ביום ראשון מערב ברגליו ביום שני נאכל עירובו ביום ראשון אין יוצא עליו ביום שני אמרו לו אבל הא לאוי ב' קדושות הן ורבנן ספוקי מספקא להו והכא לחומרא והכא לחומרא אמרו לו לרבי אליעזר אי אתה מודה שאין מערבין בתחילה מיו"ט לשבת אמר להן אבל הא לאוי קדושה אחת היא ורבי אליעזר התם משום הכנה ת"ר ט עירב ברגליו ביום ראשון מערב ברגליו ביום שני נאכל עירובו ביום ראשון אין יוצא עליו ביום שני דברי רבי ר' יהודה אומר הרי

א) גיר' ירושלמי וי"ף ב'ה הראשון והשני וכן כלם. ב) לשי' לל: ופ"ש לקמן לו. ג) ע"ש, א) ופ"ל לה"ס, ד) ומספמא רפ"ז, ט) ו"ס רש"י, א) ופ"י מיי"ש ד"ה ובענין, א) ובלהיות רש"י, ח) ופ"ע מ"ס' טוכה כד. ד"ה רבי יהודה, ט) ופ"י ממלמדי ע"ש ע"ש מ"ס' שנת קל, ד"ה דר"א שמוי הו"ל.

מוסף רש"י

מוליכו בראשון. ערב יו"ט לסוף אלפים, ועל ידי שנתו קאמר, דאי איהו גופיה בלא פת נמי קני ליה שבימה, כיון דהתם ימידי וקדיש עליה יומא (עירי גז). בשני מחשך עליו ואוכלו. מחר ומוליכו בשני שהוא ערב שבת ומחשך עליו ואוכלו שם אם ירצה להביאו אי אפשר דשבת הוא ואם יו"ט אחר השבת הוא על כרחו יצאנו שם ע"ש יתנו שם ומחשך עליו יחא יבן עירוב לשני ואם אב"ל יבן צביו (שם). אב"ל. צלמת (בבברות כו).